

Дерев'янюк Ю.С.

здобувачка кафедри міжнародної економіки
КПІ ім. Ігоря Сікорського

СТАН АГРОСЕКТОРУ УКРАЇНИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ

Агросектор є однією із ключових галузей національної економіки України. Станом на 2024 рік, він виробляє 19% українського ВВП. До повномасштабного вторгнення, у 2021 році, частка агропромислового комплексу в структурі експорту становила 41%, а вартість експорту дорівнювала 27,8 млрд \$. Наша країна була у трійці лідерів світового експорту зернових культур та надавала продовольство більше ніж 40 мільйонів людей по всьому світу.

24 лютого 2022 року ситуація кардинально змінилася. Агресія Російської Федерація завдала величезних наслідків сільському господарству, які ще довго будуть відчутними та нагадувати про себе. А це саме: заміновані поля, які неможливо обробити без ризику для життя; руйнування техніки та інфраструктури, пов'язаної з агросектором; блокада портів з унеможливленням експорту зерна закордон. За офіційними даними Мінагрополітики за роки Великої війни знищено близько 30% усього потенціалу агросектору, також майже 20% сільськогосподарських земель є окупованими. Велика кількість площ замінована та потрібно багато років для їх розмінування для того, щоб було можливо знову використовувати ці землі для вирощування різних культур.

Ситуація є важкою, але українська держава та фермери разом з підприємцями розуміють важливість усієї ситуації та роблять усе, аби, попри важкі умови, тримати агросектор на плаву. Україна має низку перемог у цьому плані. Наприклад, було знайдено нові шляхи для експорту. Україна та Молдова ухвалили рішення про 27 % знижку для українських вантажів у межах території Молдови. Ще варто зазначити, що в планах у цих країн є будівництво прикордонного переходу через річку Дністер у районі населених пунктів Ямпіль і Косеуць. Більше того, в жовтні минулого року Президент України зробив заяву про запуск нового «зернового коридору» з метою експорту українського збіжжя через Молдову до Румунії.

Після закінчення війни для України постане питання повоевної відбудови аграрного сектору. Але вже зараз потрібно розглядати це питання, розробляти стратегії та плани, співпрацювати з іншими країнами, щоб одразу після закінчення бойових дій на території України почати діяти, а не гаяти час. Провідні експерти виокремлюють такі пункти для відновлення аграрного сектору: розвиток секторів агропереробки; відновлення логістичної інфраструктури та впровадження ІКТ-технологій. Як відомо, аграрна система нашої країни є більшою мірою експортоорієнтованою (40 % доходів з експорту генерує саме сільське господарство). Більшість основних сільськогосподарських культур експортується в необробленому вигляді (55-60% кукурудзи, пшениці та ячменю), що призводить до часткового перенесення вартості до країн-імпортерів. План реконструкції передбачає значні інвестиції, спрямовані на розвиток агропереробної промисловості України (наприклад, 10,2 млрд. доларів США заплановано лише на переробку сільськогосподарської продукції). Крім того, низка приватних інвесторів вже зацікавлені в розвитку агропереробних проєктів в Україні. Таким чином, процес реконструкції передбачає трансформацію аграрної моделі України від великомасштабної до нової великомасштабної інтенсивної моделі. Що стосується ІКТ-технологій, то їх суть полягає в розробці та впровадженні інструментів точного землеробства, які зменшують використання води та пестицидів, відповідно до стратегії ЄС «Від лану до столу», яка має на меті зменшити використання пестицидів на 50%.

Деякі з найбільш перспективних технологій точного землеробства включають змінну норму внесення добрив (VRNT), машинне наведення (MG), зрошення зі змінною нормою (VRI) та технологію контрольованої колії (CTF), які, за даними ЮНЕП, можуть скоротити використання добрив на 20% на 10 мільйонах гектарів сільськогосподарських угідь в Україні завдяки використанню сучасних ІКТ (за допомогою технології змінної норми внесення добрив без шкоди для ґрунту) за рахунок технології змінної норми без шкоди для продуктивності) та підвищити ефективність використання палива на 10-15% на гектар оброблюваної землі (за рахунок використання GPS-трекерів).

Для нашої країни важливим є кооперація зі світовою спільнотою, а особливо з провідними країнами. У них Україна зможе перейняти досвід, інновації та досягнути більш якісного результату у короткий термін. Взаємодія з провідними країнами світу допоможе втілювати розробки на вже існуючій базі міжнародних знань та досвіду. Також важливим є праця над створенням партнерських зв'язків з приватними компаніями, які пов'язані з інноваціями у сфері агросектору, науково-дослідними інститутами та організаціями.

Аграрний сектор є пріоритетним напрямком «Плану відновлення України на 2022-2032 роки», прийнятого на конференції в Лугано в липні 2022 року. Що стосується сільського господарства, то план фокусується на збільшенні обсягів переробки сільськогосподарської продукції, збільшенні частки загального експорту та експорту з доданою вартістю, будівництві іригаційних систем для підвищення ефективності, збільшенні виробництва та переробки м'ясо-молочної продукції, відновленні сільськогосподарських підприємств, пошкоджених війною, та розчищенні земель для ведення сільського господарства. Загальний обсяг інвестицій, необхідних в аграрний сектор України протягом наступного десятиліття, становить 37 мільярдів доларів США.

Підсумовуючи усе вищесказане, можна сказати, що стан агросектору України перебуває у важкому стані. Держава має займати проактивну позицію та залучати провідних фахівців, співпрацювати з найкращими компаніями України та світу, використовувати інноваційне обладнання та технології.

Перелік посилань:

1. Скільки Україна втрачає на замінованих полях? Як пришвидшити темпи розмінування сільськогосподарських земель і чи взагалі це можливо у найближчій перспективі?
Економічна правда.
URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2024/09/19/719540/> (дата звернення 04.11.2024)

2. Передумови повоєнної відбудови аграрного сектору України. *Ukraine Invest.*
URL : <https://ukraineinvest.gov.ua/news/18-10-22-2/> (дата звернення 04.11.2024)